

مثلا سرقت اسلحه از يك دكان اسلحه فروشی بوسیله يك شخص غیر نظامی با سرقت نظیر همان اسلحه از انبار مهمات ارتش بوسیله یکنفر نظامی نظر به تفاوتی که از لحاظ نتیجه عمل بین دو بزه موجود است هر يك از آنها مستوجب کیفر جداگانه میباشند.

موجباتی که در سطور بالا برای تعقیب و دادرسی نظامیان در دادگاههای اختصاصی نظامی بیان شد بسته باقتضای موقع گاهی دارای اهمیت بیشتر و گاهی کم اهمیت ترند. مثلا در مواقع جنگ و اردو کشی از نظرا اهمیت موقع و لزوم جلوگیری از مخاطرات موجبات مزبور بیشتر از مواقع عادی واجد اهمیت میباشد بهمین جهت در این سالهای اخیر در بعضی از کشورها قوانین و مقرراتی وضع گردیده که در زمان صلح محاکم نظامی فقط بزه های مخصوص نظامی را تعقیب نموده و سایر بزه های عمومی که نظامیان مرتکب میشوند در دادگاههای عمومی رسیدگی میشود.

معدالک در این کشورها جرائم ارتكابی نظامیان در سرباز خانه ها و تأسیسات ارتش و همچنین جرائم ارتكابی آنها در مأموریت های اردویی و لو جرائم عمومی هم باشند چه در زمان صلح و چه در زمان جنگ در دادگاه های نظامی تعقیب میشوند.

علاوه بر این در زمان جنگ در اغلب کشورها کلیه جرائم ارتكابی نظامیان چه عمومی و چه نظامی در محاکم نظامی رسیدگی میشوند. همچنین در بعضی کشورها مقرراتی وضع شده که در زمان صلح محاکم نظامی مرکب از دادرس های نظامی و دادگستری هر دو باشند تا از اطلاعات و تجربیات قضائی قضات دادگستری در این دادگاهها بتوان استفاده نمود ولی در زمان جنگ دادگاههای نظامی فقط مرکب از نظامیان باشند.

اصلاحات مذکور در بالا در قانون دادرسی نظامی ایران فقط در دو مورد آنها بطور ناقص انجام گرفته است بدین معنی که اولاً بر حسب آئین

دادرسی و کیفر ارتش مصوب دیماه ۱۳۱۸ اجازه داده شده که معاون دادستان ارتش و همچنین بعضی از دادستان ها و باز پرسها در دادگاه نظامی از بین کارمندان قضائی وزارت دادگستری انتخاب شوند (ولی کارمندی دادرسی های کشوری در دادگاه نظامی اجازه داده نشده است) .

ثانیاً بموجب قانون ماده واحده مصوب ۲۹ آبانماه ۱۳۲۲ صلاحیت دادگاههای نظامی محدود تر شده و مقرر گردیده که دادگاههای نظامی فقط بجرائم منظوره در قانون دادرسی و کیفر ارتش رسیدگی نموده و سایر جرائم عمومی نظامیان در دادگاههای دادگستری تعقیب و رسیدگی شوند .

ولی در ماده واحده مذکور تکلیف جرائم عمومی را که نظامیان در سرباز خانه و مأموریت های نظامی و اردو گاهها و یا جرائم عمومی که بمناسبت خدمت و مأموریت نظامی مرتکب میشوند و حقاً بایستی در دادگاه نظامی رسیدگی شوند تعیین نموده .

و همچنین در ماده واحده مزبور راجع بجرائم عمومی ارتكابی نظامیان در زمان جنگ و در حین اردو کشی ذکری نموده و حال آنکه نظر به مقتضیات نظامی در زمان جنگ نمیتوان نظامیان را برای محاکمه از خط جنگ خارج و بدادگاههای دادگستری گسیل داشت و بایستی در همان محل در دادگاه های نظامی محاکمه گردند .

۳- قانون دادرسی و کیفر ارتش در نتیجه تشکیلات جدیدی که پس از متحد الشکل شدن ارتش شاهنشاهی بعد از کودتای ۱۲۹۹ داده شد شعبه ۴ بنام شعبه محاکمات در وزارت جنگ تشکیل شده و مرکب از يك دادگاه نظامی بود که از يك رئیس و يك دیوان بیکی (دادستان) و يك قاضی عسکر و يك منشی و يك باز پرس و بقدر لزوم کارمندان قضائی تشکیل شده است .